

Tlačová konferencia Národnej banky Slovenska

dňa 13. 10. 2020

Tatiana Drastichová, tlačová tajomníčka NBS

Dámy a páni, vítam vás dnes na brífingu Národnej banky Slovenska. Témou dnešného brífingu je návrh ústavného zákona o dôchodkovom zabezpečení. Ten vám dnes priblížia guvernér Národnej banky Slovenska pán Peter Kažimír, viceguvernér Národnej banky Slovenska pán Ľudovít Ódor a pripravení sú aj ostatní členovia Bankovej rady, pán Vladimír Dvořáček, pán Ľuboš Pástor a pán Karol Mrva. Pán guvernér, nech sa páči.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Ďakujem pekne, dámy a páni dovoľte mi, aby som vás opäť rád privítal na stretnutí s nami, s členmi Bankovej rady Národnej banky Slovenska. Začnem tým, že všetci nemilosrdne starneme. Náš región, región strednej a východnej Európy vrátane Slovenska čelí výzve a potrebe nájsť správnu stratégiu ako reagovať na starnutie populácie. Problém starnutia je spojený samozrejme s následným tlakom na trh práce, pretože starnutie znamená, že Slovensko bude mať čoraz menší počet ekonomicky aktívneho obyvateľstva, čo následne vytvára tlak na trh práce a samotný tento fakt je skutočnou záťažou aj pre verejné financie, ale oslabuje tento fakt aj ekonomický rast krajiny. Vzniká tu potom reálne riziko, že pri aktuálnom demografickom vývoji nám populácia zostarne ešte skôr, než sa nám zásadným spôsobom podarí zvýšiť životnú úroveň, a to nikto z nás nechce. Asi si pamätáte, že len nedávno sme zverejnili našich päť plus jedna princípov - princípov, ktoré by mohli podľa nás byť obsiahnuté v pláne obnovy, na ktorom pracuje vláda a o ktorom sa verejne diskutuje v týchto dňoch. Jedným z týchto bodov boli aj udržateľné verejné financie. Ak chceme hovoriť o udržateľnosti verejných financií absolútnou súčasťou udržateľnosti verejných financií je dôchodkový systém a opäť máme na mysli v prvom rade jeho udržateľnosť. Z nášho pohľadu je stabilný, široko akceptovaný a dlhodobo udržateľný dôchodkový systém nevyhnutný pre dlhodobú udržateľnosť a je základným kameňom každej modernej spoločnosti. Je akýmsi nepísaným kontraktom medzi generáciami. Predvídateľnosť a transparentnosť je dôležitá nielen z pohľadu lepšieho, dlhodobého rozhodovania občanov, ale práve v týchto časoch rapídneho starnutia obyvateľstva poskytuje aj šancu na férovejšie medzigeneračné rozloženie budúcich nákladov. Je to o zodpovednosti, je to o strategickom rozhodovaní a o pripravovaní sa každého z nás na jeseň života. Preto sme sa rozhodli, že opäť raz vystúpime a v zložení celej Bankovej rady prednesieme našich dvanásť princípov, ktoré podľa nás by mali byť obsiahnuté

v pripravovanom ústavnom zákone o dôchodkovom systéme. Podľa nás je správne, ak takýto zámer existuje, ak politická väčšina v tej-ktorej krajine sa usiluje o zakotvenie princípov dôchodkového systému povahou ústavného zákona. Moja posledná poznámka ja tá, že tých princípov je dvanásť, samozrejme princípov by mohlo byť oveľa viac, ale tá téma je tak zložitá a komplikovaná, že my ako sa tu nachádzame, sme sa boli schopní zhodnúť na iba na dvanástich, chcem len povedať, že aj to v podstate predznačuje aká zložitá a odborná táto téma je. Poprosil by som pána viceguvernéra Ľudovíta Ódora, aby predstavil dvanásť princípov. Ďakujem.

Ľudovít Ódor, viceguvernér NBS

Dobrý deň prajem, vzhľadom na covidové opatrenia vám predstavím šesť a zajtra ďalších šesť. Dobré - čo tým chceme vlastne povedať je - skôr prispieť do diskusie, ak teda je záujem politickej garnitúry zachytiť tie hlavné princípy v ústavnom zákone, čo považujeme za veľmi užitočné, tak z nášho pohľadu je to týchto dvanásť:

Prvým princípom by mohla byť reakcia na demografický vývoj, to znamená, že vek odchodu do dôchodku by mal byť automaticky naviazaný na očakávanú dĺžku života v starobe. Najmä kvôli tomu, aby sa predišlo nejakým nepravidelným a skokovitým zmenám parametrov, takže podľa nášho názoru je vždy lepším riešením pomaly a postupne vlastne upravovať vek odchodu do dôchodku. Ten vzťah nemusí byť jedna k jednej, ale bolo by žiaduce premietnuť aspoň polovicu týchto zmien.

Druhým princípom je akýsi automatický korekčný mechanizmus, a to presne kvôli udržateľnosti, akonáhle by ten systém blikal načerveno, to znamená, že s vysokým rizikom - tak by sa mali spustiť nejaké automatické korekčné mechanizmy, ktoré sú samozrejme už na zvážení politickej diskusie.

Tretím princípom je ochrana pred infláciou, ktorá - tento princíp vlastne vymedzuje akési mantinely pre zvyšovanie dôchodkov a minimálne teda o úroveň, ktorá udrží kúpnu silu týchto dôchodkov a maximálne - ak teda verejné financie nie sú ohrozené - o nárast priemernej mzdy v ekonomike.

Štvrtým princípom je pevné miesto pre druhý pilier, to znamená, že aby sme teda jasne povedali, že sila toho druhého piliera má byť aspoň nejaká, aj vzhľadom na to, aby ľudia mohli kalkulovať dopredu pri svojich dôchodkových plánoch a aby nebol taký legislatívny pingpong, že niekto to zníži na minimum, ďalšia vláda to zase zvýši - v takomto prostredí sa veľmi ťažko plánuje budúcnosť.

Piatym princípom sú základné nastavenia v druhom pilieri, to znamená, že veľmi dobre si treba zvážiť ako sú nastavené základné parametre toho systému, lebo ľudia veľmi často nemenia tieto základné princípy a nerobia veľmi často veľa aktívnych rozhodnutí. Takže práve preto tam bol zakotvený automatický vstup do druhého piliera alebo automatický nástup do určitej predvolenej investičnej stratégie.

Šiestym princípom je princíp dlhodobého a dobre diverzifikovaného investovania, to znamená, že mali by byť určené očakávania pre investičnú stratégiu v druhom pilieri prostredníctvom dobre diverzifikovaných globálnych akciových a dlhopisových indexov a výkonnosti všetkých fondov by mali byť porovnávané určitým benchmarkom.

Siedmy princíp je, že aj pre tých neaktívnych, ktorí nechcú alebo zatiaľ sa nezaujímajú o svoj dôchodok, mala by byť dostupná cenovo relatívne priaznivá pasívna investičná stratégia, to znamená, že s nižšími poplatkami ako ďalšie aktívne portfóliá.

Ôsmym princípom je zohľadnenie životného cyklu, to znamená, že ako starneme, tak by sa mala postupne meniť aj váha tej predvolenej investičnej stratégie v prospech konzervatívnejšieho investovania, ale zase na druhej strane nemali by sme sa báť väčšej váhy akciových portfólií.

Deviatka - dôraz na doživotné zabezpečenie - to znamená, že odhliadnuc od nejakých mimoriadnych životných situácií by nemalo byť umožnené vyberať z tých sporivých schém veľké množstvá prostriedkov naraz nad rámec. Samozrejme mohlo by to byť umožnené nad rámec tých všetkých pilierov ak máme zabezpečené krytie svojich základných životných potrieb.

Číslo desať je ochrana súkromného majetku, to znamená, že naakumulované prostriedky druhom pilieri mali byť chránené proti znárodneniu alebo teda pred významnou penalizáciou v prvom pilieri ak sa sporitelia teda dobrovoľne nevzdajú svojich penzijných úspor.

Jedenástka je tiež veľmi dôležitá pri plánovaní ľudí, a to je nárok na komplexné informácie - budúci dôchodcovia by mali byť teda pravidelne informovaní o získaných nárokoch zo všetkých troch pilierov, verejnosť by mala byť tiež informovaná ako stojíme na tom aj z pohľadu finančnej udržateľnosti, aj z pohľadu výšky dôchodkov. Všetky tie významnejšie legislatívne zmeny by mali prejsť pred schválením detailnou nezávislou oponentúrou.

A posledný dvanásť princíp je obmedzenie počtu špeciálnych režimov, to znamená, že - samozrejme, ak aj dobre nastavíme v univerzálnom penzijnom systéme tie pravidlá, tak stále sa to môže obísť tak, že každý si vytvorí nejaký špeciálny systém ako majú napríklad ozbrojené sily, tak v ústavnom zákone by mohol byť zakotvený akýsi stop-stav pre tieto špeciálne

systemy, aby sme aj takýmto spôsobom zabezpečili to, čo je pre nás dôležité - dlhodobý udržateľný penzijný systém s adekvátnymi dôchodkami.

Alexandra Danilov, Televízia Markíza

Dobrý deň prajem, ja by som sa chcela spýtať - pán minister práce Krajniak už teda dal taký nejaký prvý náčrt toho ako si predstavuje ten ústavný dôchodkový zákon – do akej miery sa vlastne stretáva s tými piliermi tá jeho predstava, o ktorých ste vy hovorili a či tam prípadne vidíte aj nejaké návrhy, ktoré možno vo vás vyvolávajú otázky alebo nejaké riziká. Ďakujem pekne.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Ja by som tu asi požiadal pána Ľudovíta Ódora a je tu prítomný Michal Horváth – to sú naši zástupcovia Národnej banky Slovenska, ktorí sa priamo zúčastňujú práce tých jednotlivých skupín, medzirezortných skupín, ktoré na tomto návrhu ústavného zákona pracujú. Prosím.

Ľudovít Ódor, viceguvernér NBS

Takže spolu aj s ministerstvom financií, s ministerstvom práce diskutujeme o tých princípoch, pre nás je samozrejme dôležité poukázať na to, čo my z Národnej banky považujeme za kľúčové z toho systému a okrem toho sú tam samozrejme aj opatrenia alebo návrhy, ktoré sú skôr politického charakteru a tie my v tejto fáze nechceme nejako podrobnejšie komentovať, z nášho pohľadu týchto dvanásť princípov sa celkom dobre kryje aj s tými princípmi, ktoré boli predstavené, ale sú tam navyše aj také navrhované princípy, ktoré - ako som povedal - majú skôr politický charakter a to sa potom môžete ísť spýtať tých, ktorí to navrhujú.

Tatiana Drastichová, tlačová tajomníčka NBS

Ďakujem pekne, nejaká ďalšia otázka k tejto téme? Ak nemáte - nevidím nikoho - žiadnu ďalšiu otázku, ďakujeme vám pekne za pozornosť a za účasť na dnešnom brífingu. Ďakujeme, dovidenia, pekný deň.

Peter Kažimír, guvernér NBS

Ďakujeme, krásny deň.

Ľudovít Ódor, viceguvernér NBS

Ďakujeme, dovidenia.